

немайнової сфери фізичної особи після її смерті, але межі такого захисту різні. Так, у праві Франції, Німеччини посттанативні права своїм змістом охоплюють як добру пам'ять померлого, так і можливість комерційного використання ознак особистості. Натомість у США після смерті особи носія захищається лише право комерційного використання ознак особистості, а Великій Британії взагалі не відомі посттанативні особисті немайнові права. Темпоральні межі такого захисту залишаються дискусійним питанням, а тому потребують подальшого доктринального дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Gigante A. Ice patch on the information superhighway: foreign liability for domestically created content / Alexander Gigante // *Cardozo Arts and Entertainment Law Journal*. – 1996. – Vol. 14. – Is. 3. – P. 523 – 562.
2. Beverley-Smith H. *Privacy, Property and Personality: Civil Law perspectives on Commercial Appropriation* / H. Beverley-Smith, A. Ohly and A. Lucas-Schloetter. – New York : Cambridge University Press, 2005. – 245 p.
3. *Cass. civ. 27 mai 1997 (JCP 1977. II. 22894)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/french/case.php?id=1240.
4. *BVerfG, 24 February 1971, BVerfGE 30, 173 – Mephisto* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.ed.ac.uk/ahrc/personality/gercases.asp#Mephisto>.
5. *BGH I ZR 49/97* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/german/case.php?id=726.
6. Rösler H. *Dignitarian Posthumous Personality Rights – An Analysis of U.S. and German Constitutional and Tort Law* / Hannes Rösler // *Berkeley Journal of International Law*. – 2008. – Vol. 26:1. – P. 153 – 205.
7. Шрамм Х.-Й. *Общее личное право и возмещение нематериального вреда в немецком праве / Х.-Й. Шрамм // Личные неимущественные права: проблемы теории и практики : сб. статей и иных материалов / Под ред. Р. А. Стефанчука. – К. : Юринком Интер, 2010. – С. 103 – 118.*
8. Böttner G. *Protection of the Honour of Deceased Persons – A Comparison Between the German and the Australian Legal Situations* / Götz Böttner // *Bond Law Review*. – 2001. – Vol. 13. – Is. 1. – P. 109 – 135.

Research deals with comparative law research the Protection of the Personal Non-Property Rights of Natural Person. The features of post-mortem personal non-property rights of natural person in the law of France, Germany, USA and Great Britain are characterized. The scientific approaches of defining the temporary limits of the post-mortem protection of the personal non-property rights of natural person are analysed.

Статья посвящена сравнительно-правовому исследованию посттанативной защиты личных неимущественных прав физических лиц. Охарактеризованы особенности посттанативных личных неимущественных прав физических лиц в праве Франции, Германии, США и Великобритании. Проанализированы научные подходы определения темпоральных пределов посттанативной защиты личных неимущественных прав физических лиц.

ЧИ ВАРТО РЕЄСТРУВАТИ ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА США

Новосельцев І. І.,

науковий співробітник відділу міжнародного приватного права

і порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

У статті проведено аналіз та надано пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України у сфері захисту авторського права і суміжних прав в аспекті судових витрат та відшкодування шкоди, нанесеної власникам майнових прав на об'єкти авторського права та суміжних прав на основі досвіду іноземних країн, зокрема США.

9. *Kwall R. The Right of Publicity vs. The First Amendment: A Property and Liability Rule Analysis* / Kwall Roberta Rosenthal // *Indiana Law Journal*. – 1994. – Vol. 70. – P. 47 – 116.

10. *Lugosi v. Universal Pictures Cal 603 P 2d 425 (1979)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rightofpublicity.com/pdf/cases/lugosi.pdf>.

11. *State of Tennessee, ex rel The Elvis Presley International Memorial Foundation v. Crowell 733SW 2d 89 (1987)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.preslaw.net/stateexrelpimfvcrowell.pdf>.

12. *New York Civil Rights Law* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://public.leginfo.state.ny.us/LAWSSEAF.cgi?QUERYTYPE=AWS+&QUERYDATA=@SLCVR0A5+&LIST=LAW+&BROWSER=BROWSER+&TOKEN=00378660+&TARGET=VIEW>.

13. *Ind. Code sec. 32-36-1-8* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov/legislative/ic/code/title32/ar36/ch1.html>.

14. *The Civil Code of the State of California: Adopted March 21, 1872* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/displaycode?section=civ&gro up=03001-04000&file=3344-3346>.

15. *Nevada Revised Statutes* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leg.state.nv.us/NRS/NRS-597.html#NRS597Sec770>.

16. *Revised Code of Washington* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apps.leg.wa.gov/rcw/default.aspx?cite=63.60.040>.

17. *Tennessee Code Annotated* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rightofpublicity.com/statutes/tennessee>.

18. *Jennings J. The right of publicity and cyberspace* / Jonathan S. Jennings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pattishall.com/pdf/Publicity-Cyberspace.pdf>.

19. *Cairns v. Franklin Mint Co., 292 F.3d 1139 (9th Cir. 2002)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ftp.resource.org/courts.gov/c/F3/292/292.F3d.1139.00-56796.00-56217.html>.

20. *Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / Р. О. Стефанчук. – Хмельницький: Видавництво Хмельницького ун-ту управління та права, 2007. – 626 с.*

Ключові слова: авторське право, суміжні права, реєстрація об'єктів авторського права, компенсація, відшкодування шкоди.

Характеристика законодавства США щодо реєстрації об'єктів авторського права. Авторське право в США захищає лише оригінальні авторські роботи, ідеї та наукові відкриття не захищаються авторським правом. Твір знаходиться під захистом авторських прав з моменту створення і фіксації його в матеріальній формі, який можна прочитати безпосередньо або за допомогою комп'ютера або пристрою.

Реєстрація авторського права в США є добровільною. Однак якщо автор розпочинає судове переслідування або подає судовий позов у США, то реєстрація авторського права необхідна [1]. Чому автор повинен зареєструвати свою роботу, якщо захист авторських прав є автоматичним?

Реєстрація рекомендується з низки причин. Лише правовласники зареєстрованих творів можуть мати право на відшкодування збитків та витрат на адвоката за успішного судового розгляду. Якщо реєстрація авторського права здійснюється протягом п'яти років після публікації, то вважається, що ця реєстрація є доказом *prima facie*¹ [1 – 3].

Авторське право і національне походження роботи. Захист авторських прав доступний для всіх неопублікованих творів, незалежно від національності чи місця проживання автора. Опубліковані роботи мають право на захист авторських прав в Сполучених Штатах за однієї з таких умов:

на дату першої публікації один або більше авторів є громадянином США або постійно проживає в США, є громадянином або має постійне місце проживання в країні – учасниці міжнародної угоди, яку підписали і США, або є особою без громадянства, незалежно від місця свого проживання;

робота вперше опублікована в Сполучених Штатах або іноземній державі, яка є членом міжнародного договору. Робота опублікована в Сполучених Штатах або в країні – учасниці міжнародного договору. Якщо ж публікація твору відбулась в країні, яка не є учасником міжнародного договору, то протягом 30 днів після опублікування в іноземній державі робота вважається вперше опублікованою в Сполучених Штатах або країні – учасниці міжнародного договору.

Реєстрація авторського права є юридичною формальністю, яка проводиться з метою зробити доступними публіці основні об'єкти авторського права. Проте реєстрація не умова захисту авторських прав. Хоча реєстрація не є обов'язковою вимогою для захисту, але Закон про авторське право надає деякі переваги власникам авторських прав за умови їх реєстрації. Серед цих переваг є такі:

державна реєстрація авторського твору (формули об'єкта авторського права);

перед порушенням позовного провадження необхідна реєстрація для творів (не) американського походження;

якщо реєстрацію зроблено протягом п'яти років після публікації, реєстрація встановлює юридичну презумпцію щодо доказування в суді дії авторського права і фактів, викладених у сертифікаті про реєстрацію авторського права;

якщо реєстрація здійснюється протягом трьох місяців після опублікування твору або до порушення прав на твір, то правовласник має право на компенсацію і відшкодування витрат на адвоката під час судового розгляду. В іншому випадку, тільки відшкодування нанесеної шкоди (тобто фактично понесених збитків) є можливим для власника авторських прав;

реєстрація надає можливість власникові авторських прав внести запис про реєстрацію об'єкта авторського права до Митного реєстру Митної служби США для захисту від ввезення контрафактних примірників.

Реєстрацію можна зробити в будь-який час протягом життя автора (правовласника).

Процедура реєстрації. Подача твору для реєстрації здійснюється Управлінням США з авторського права. Заява для реєстрації авторського права складається з трьох основних елементів: заповненої заявки за формою, мита за подачу, документів, що не повертаються, тобто копій чи копії творів. Реєстрація авторського права набуває чинності з дати отримання Бюро реєстрації авторських прав документів разом із заявкою, незалежно від того, скільки часу потрібно для обробки документів і видачі свідоцтва про реєстрацію.

Варіанти реєстрації авторського права. *Варіант 1. Online-реєстрація* є кращим способом для реєстрації літературних творів; візуальних творів, виконання, включаючи кінофільми, звукозаписи, а також серіали. Онлайн-реєстрація має такі переваги:

нижчий розмір мита за подання;
швидкий час обробки (до двох тижнів);
онлайн відстеження статусу;
забезпечення оплати за допомогою кредитної картки, електронного чека або депозитного рахунку;
можливість завантаження окремих категорій творів у вигляді електронних файлів.

Варіант 2. Реєстрація за допомогою заповнення форми SO. Реєстрація здійснюється на основі використання технології сканування штрих-кодів. Управління може обробляти ці форми набагато швидше і ефективніше, ніж паперові бланки, заповнені вручну. Заповніть форму SO на вашому персональному комп'ютері, роздрукуйте його і відправте її разом з чеком або грошовим переказом на адресу Бюро.

Варіант 3. Реєстрація паперових форм. Реєстрація здійснюється протягом шести – восьми місяців шляхом подання заявки у простій писемній формі та поданням копії об'єкта авторського права на папері.

Законодавство України щодо реєстрації авторського права (в частині доказування правовласником авторських прав розмірів понесеної шкоди та (або) компенсації). Відповідно до даних Єдиного реєстру судових рішень з початку 2011 р. до 12.12.2011 р. [4] судами розглянуто понад 600 справ щодо порушення авторських прав. За змістом статей 435, 440, 441, 443 Цивільного кодексу України [5], ст. 7, 15, 31 – 33 Закону України «Про

¹ У більшості судових розглядів одна зі сторін має тягар доказування. *Prima facie* – є презумпцією того, що позивач має такі права і, отже, автоматично доказав всі істотні обставини, необхідні для порушення провадження. Якщо позивач не надає доказів *Prima facie*, то позивачеві може бути відмовлено, по суті, без необхідності відповіді іншими сторонами можливого провадження // *Black's Law Dictionary*, 6th ed., 1990, 1748 p.

авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-ХІІ (далі – Закон) [6]: використання твору здійснюється лише за згодою автора або особи, якій передано відповідне майнове право (за винятком випадків, вичерпний перелік яких встановлено законом).

Суб'єкт авторського права і (або) суміжних прав вправі подавати позови про відшкодування збитків (матеріальної шкоди), включаючи упущену вигоду, або стягнення доходу, отриманого порушником внаслідок порушення ним авторського права і (або) суміжних прав, або виплату компенсацій [6, п. «г» ч.1. ст.52]

Розмір компенсації визначається судом у межах заявлених вимог залежно від характеру порушення, міри вини відповідача та інших обставин. Зокрема, враховується: тривалість порушення та його обсяг (одно- або багаторазове використання об'єкта авторського права); передбачуваний розмір збитків потерпілої особи; розмір доходу, отриманого внаслідок правопорушення; кількість потерпілих осіб; наміри відповідача; можливість відновлення попереднього стану та необхідні для цього зусилля тощо.

Таким чином, для обчислення понесених правласником збитків та (або) упущеної вигоди, для начислення певних сум компенсації суд застосовує різні способи, в тому числі призначає по деяких справах спеціальну експертизу. Єдиного підходу тут не існує, а отже, немає прозорості у формулюванні судом сум компенсацій.

З метою упорядкування порядку обчислення сум компенсацій та для того, щоб процес формулювання

Abstract: The analysis and suggestions for improving the current legislation of Ukraine in the sphere of protection of copyright and related rights in respect of costs and damages bared by holders of copyright and related rights based on the experience of foreign countries, e.g. the United States.

В статті проводиться аналіз і представляються пропозиції по удосконавленню діючого законодавства України в сфері захисту авторських і суміжних прав в аспекті судових издержек и возмещения ущерба, нанесенного правообладателям имущественных прав на объекты авторского права и смежных прав на основании опыта зарубежных стран, в частности США.

КОЛІЗІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВИХ ВІДНОСИН ПОДРУЖЖЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ДЕЯКИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Шупінська О. В.,

науковий співробітник відділу міжнародного приватного права
і порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

В статті розглядаються основні тенденції колізійного регулювання майнових відносин подружжя за законодавством України і інших європейських країн.

Ключові слова: майно подружжя, колізійне регулювання.

У міжнародному приватному праві існують проблеми, які потребують колізійного регулювання – це стосується і майнових відносин подружжя. Низка питань з цієї проблематики розглядалася: в окремих дисертаціях, зокрема, О. Є. Бурлай «Правовідносини подружжя в міжнародному приватному праві», де приділено увагу особистим і майновим відносинам подружжя (2007 р.) [1]; в монографічному дослідженні В. І. Кисіля «Міжнародне приватне право: питання кодифікації» (2000 р.) [2]; в науковій публікації В. Калакури «Договірне регулювання майнових відносин подружжя в міжнародному сімейному праві» (2011 р.), присвяченій лише аналізу особливостей колізійного регулювання відносин шлюбного договору з участю іноземного елемента [3]. Але питання сучасного колізійного регулю-

судом сум компенсацій став прозорішим, пропонуємо:

1. Ввести обов'язкову реєстрацію для всіх об'єктів авторського права, щодо яких правласник заявляє компенсацію та упущену вигоду, тобто автор (правласник) має право заявити суду вимоги щодо компенсації лише за наявності твору в реєстрі об'єктів авторського права.

2. Реєстр об'єктів авторського права має бути з відкритим доступом.

3. Не допускаються спори про авторство, якщо об'єкт авторського права існує (zareєстрований) в реєстрі об'єктів авторського права понад 5 років, починаючи з року, наступного після реєстрації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Циркуляр 1.* Основи авторського права в розділі «Реєстрація авторських прав» // <http://www.copyright.gov/circs/circ01.pdf>

2. *Black's Law Dictionary*, 6th ed., 1990, 1748 p.

3. *Циркуляр 38b.* Основні правки до Закону про Авторське право, які містяться в угодах Уругвайського раунду (URAA) щодо неамериканських творів // <http://www.copyright.gov/circs/circ38b.pdf>.

4. www.reyestr.court.gov.ua

5. *Цивільний кодекс* України від 16.01.2003 № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

6. *Закон України* «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.

вання майнових відносин подружжя за законодавством країн континентальної правової системи висвітлено недовістатньо. У зв'язку з наведеним мета цієї статті полягає у виявленні загальних тенденцій колізійного регулювання майнових відносин подружжя за законодавством України, Австрії, Угорщини, Німеччини, Іспанії, Італії, Польщі, Румунії, Швейцарії, залишаючи поза увагою питання регулювання майнових відносин між батьками і дітьми, опікуном і підопічним та іншими третіми особами.

У Законі України «Про міжнародне приватне право» майнові відносини подружжя врегульовано ст. 61. Так, подружжя, використовуючи колізійний принцип автономії волі, може обрати право країни, яке буде застосовуватися для регулювання майнових наслідків